uitgangpunten programmabegroting 2023

Hierbij bieden we u de notitie “Uitgangspunten programmabegroting 2023” aan in plaats van een kadernota of kaderbrief. De basis voor het maken van een kadernota is een actueel collegewerkprogramma. Aan het begin van een nieuwe raads- en collegeperiode is dit nog niet beschikbaar.

We gaan de programmabegroting 2023 daarom samenstellen op basis van het bestaande beleid. In de komende tijd werken we het coalitieakkoord uit in een collegewerkprogramma. De jaarschijf 2023 uit het collegewerkprogramma krijgt een plaats in de programmabegroting 2023.

We geven u in deze notitie een actueel financieel beeld voor de jaren 2023 t/m 2026. Verder zijn de technische uitgangspunten programmabegroting 2023 opgenomen. Wij vragen u deze vast te stellen, zodat we de programmabegroting 2023 kunnen samenstellen op basis van deze uitgangspunten.

ACTUEEL FINANCIEEL MEERJARENBEELD 2023-2026

In de volgende tabel geven we het actueel financieel meerjarenbeeld vanaf de vaststelling van de programmabegroting 2022 op 11 november 2021. Het gaat dan om raadsbesluiten van de afgelopen maanden, ontwikkelingen die al vaststaan vanuit het Rijk en/of de provincie en ontwikkelingen waarbij nauwelijks bestuurlijke keuze mogelijk is. We hebben voor de herkenbaarheid van cijfers de relatie gelegd met de cijfers uit het coalitieakkoord. Onder de tabel volgt een toelichting per regel.

			bedragen x € 1.000	
	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Geraamd resultaat begrotingsbehandeling 11-11-2021	2.313	1.688	1.113	610
IHP 2022-2037 (november 2021)	-22	-495	-802	-1.203
Amendement beheer groen	-300	-300	-300	-300
Aanbesteding energiecontract	-1.700	-1.300	-1.200	-1.200
Ontwikkelingen Rijk en Provincie (1e berap 2022)	1.064	1.068	1.905	2.264
Financiële startsituatie uit coalitie-akkoord	**1.355**	**661**	**716**	**171**
Rijksontwikkelingen op basis van maartbrief	4.117	4.360	5.221	87
MIP 2023 - 2025 exclusief IHP scholen	-182	-442	-518	-572
Schrappen korting Jeugdzorg	350	1.600	1.600	1.600
Geraamd resultaat coalitie-akkoord	**5.640**	**6.179**	**7.019**	**1.286**
Aanvullend 1e berap 2022	20	34	49	68
Toerekening energiecontract aan riolering	250	250	250	250
Financiering CvTB	-125	-125	-125	-125
WMO hulp in de huishouding	-473	-473	-473	-473
Geraamd resultaat na ontwikkelingen	**5.312**	**5.865**	**6.720**	**1.006**

Toelichting op de tabel:

Geraamd resultaat begrotingsbehandeling 11-11-2021
De tabel start met de meerjarig geraamde resultaten van programmabegroting 2022 die vastgesteld is op 11 november 2021.

IHP 2022-2037 (november 2021)
Op deze regel staan de financiële consequenties van het vaststellen van het Integraal HuisvestingsPlan (IHP) 2022-2037 voor de scholen. Dit is inclusief de volledige raming van de MFA De Groene Long uit het Meerjaren InvesteringsPlan

(MIP) 2022-2025.

Amendement beheer groen
Op 27 januari 2022 is een raadsbesluit genomen over beheer groen. De financiële consequenties zijn € 300.000 structurele lasten voor de aanpassing van de huidige werkwijze voor beheer en onderhoud voor:
a. Jaarlijks snoeien van randen op recreatieve paden bij overdadige houtgroei;
b. Jaarlijks maaien van bermsloten en afvoeren van maaisel, conform het beleid van de voormalige gemeente Veghel.

Aanbesteding energiecontract
Er komt een regionale aanbesteding voor de inkoop van elektriciteit en aardgas voor eigen gebruik vanaf 2023. Dat gaat vooral om energie voor onze gebouwen, openbare verlichting en rioolpompen en –gemalen. Zoals bekend is de energiemarkt sinds 2021 zeer onstabiel, dat zorgt ook voor onzekerheden in deze aanbesteding. Op de energiemarkt werkt men met dagkoersen. Het moment waarop je de prijs 'vastklikt' is van wezenlijk belang voor de kosten van de hele contractperiode. Voorheen was dat redelijk voorspelbaar, maar sinds 2021 schieten de dagkoersen alle kanten op. We hebben een strategie uitgewerkt, waarmee we de risico's van prijsfluctuaties op de markt het beste kunnen spreiden. Ook al spreiden we die risico's, dan hebben we nog steeds met een flinke prijsstijging te maken ten opzichte van het huidige contract. Voor Meierijstad is de verwachting dat we jaarlijks structureel € 1,2 miljoen meer betalen voor onze energie vanaf 2025 en voor 2023 € 1,7 miljoen en € 1,3 miljoen voor 2024. Dit is de inschatting voordat de oorlog startte. We weten de definitieve jaarlijkse energiekosten pas laat in 2022 voor het jaar 2023. Het is op dit moment onzeker of en hoe het Rijk omgaat met compensatie voor hogere energieprijzen in de algemene uitkering.

Ontwikkelingen Rijk en Provincie (1e berap 2022)
Op deze regel staan de financiële consequenties van de septembercirculaire 2021, waarover u bent geïnformeerd via een raadsinformatiebrief. Hier staan ook de bijstellingen van de provincie vermeld uit het begrotingsonderzoek voor de begroting 2022.
De uitkomsten van dit onderzoek hebben geen gevolgen voor het toezicht in 2022. Ze hebben wel invloed op het financieel (meerjaren)beeld. Het gaat over de verwerking van de extra toevoeging aan de voorziening verhardingen. De eenmalige storting van € 4.245.000 met als dekking de algemene reserve zet de provincie om in een structurele storting van € 1.300.000 per jaar totdat een nieuw beheerplan is vastgesteld. De geplande herziening van het beheerplan in 2023 kan weer leiden tot aanpassing van de structurele storting. De tweede aanpassing die de provincie heeft gedaan gaat over het verschil incidenteel en structureel.
Laat in het begrotingsproces 2022 heeft de provincie een verduidelijking van de notitie incidentele en structurele baten en lasten gepubliceerd. Dit brengt nieuwe inzichten welke posten we als structureel of incidenteel in de begroting opnemen. Enkele incidentele budgetten kunnen we niet meer als incidenteel aanmerken, maar vallen onder de categorie structureel. Dit betekent dat we ons structureel geraamd resultaat hierop (nadelig) aanpassen.
De aanpassing van deze ontwikkelingen staan in de 1e bestuursrapportage 2022 (1e berap 2022).

Financiële startsituatie coalitieakkoord
De voorgaande onderdelen waren bekend op het moment van coalitiebesprekingen en vormen de financiële startsituatie van het coalitieakkoord.

Rijksontwikkelingen op basis van maartbrief
De ramingen vanuit de maartbrief zijn hier opgenomen. We verwachten de definitieve cijfers hiervan in de meicirculaire 2022. De inhoudelijke toelichting staat hierna onder het kopje Rijksontwikkelingen uit maartbrief.

Meerjaren InvesteringsPlan (MIP) 2023-2025 exclusief IHP-scholen
Dit zijn de financiële consequenties van het MIP 2022-2025 exclusief de investeringen in huisvesting scholen. Voor de begroting 2023-2026 actualiseren we het MIP.

Schrappen korting Jeugdzorg

Uit informatie van de VNG blijkt dat het kabinet heeft besloten om zelf de verantwoordelijkheid te dragen voor de extra bezuinigingen van € 500 miljoen op de jeugdzorg uit het coalitieakkoord van het kabinet. Hierdoor is de rekening en het risico voor deze extra bezuiniging voor het rijk en ligt dit niet meer bij gemeenten. Dit betekent een voordeel ten opzichte van de financiële gevolgen die staan op de regel van Rijksontwikkelingen op basis van maartbrief. (zie toelichting onder Rijksontwikkelingen op basis van maartbrief).

Geraamd resultaat coalitieakkoord
Op deze regel staan de geraamde resultaten uit het coalitieakkoord.

Aanvullend 1e berap 2022
Naast de vaststaande ontwikkelingen vanuit het Rijk en Provincie zijn in de 1e berap 2022 ontwikkelingen opgenomen met financiële gevolgen. Het financieel gevolg staat op deze regel. Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen we naar de 1e berap 2022. Deze is geagendeerd voor de raadsvergadering van 23 juni 2022.

Toerekening energiecontract aan riolering
Het gebruik van energie voor rioolpompen en -gemalen belasten we door in de tarieven voor riolering. De hogere lasten voor een nieuw energiecontract komen voor een gedeelte in de tarieven rioolheffing.

Financiering Centrum voor trajecten en bemoeizorg (CvTB)
Gezien de toename van casussen met complexe problematiek is het essentieel de juiste zorg te bieden aan onze meest kwetsbare inwoners om zo escalatie van problematiek en veiligheidsrisico's te voorkomen. Het Centrum voor trajecten en bemoeizorg (CVTB) is in de regio en in Meierijstad een belangrijke partner voor kwalitatief hoogwaardige outreachende zorg aan zorgmijdende inwoners met complexe psychosociale problematiek. Mede door hun inzet slagen we er steeds beter in om grip te krijgen op de casuïstiek.
Door herziening in de regionale financiering betalen de regiogemeenten, dus ook Meierijstad, vanaf 2022 structureel meer voor de inzet van het CVTB. Voor 2022 is hiervoor via de kadernota incidenteel een bedrag van € 180.000 beschikbaar gesteld ten laste van de reserve sociaal domein. Destijds is gekozen een incidenteel bedrag beschikbaar te stellen om het (financiële) effect van een aantal lopende ontwikkelingen af te kunnen wachten.
Sinds 2021 zetten we flink in op onder meer de versterking van onze gebiedsteams op het gebied van zorg en veiligheid; capaciteit en deskundigheid. In 2022 wordt de structuur en daarmee de dienstverlening van outreachende zorg verbeterd en wordt het AVE model geïmplementeerd. Dit pakket aan maatregelen maakt dat we meer beeld van en grip krijgen op de casuïstiek en beter escalaties kunnen voorkomen.
We hebben nu echter ook beter in beeld dat, mede door maatschappelijke ontwikkelingen, het aantal casussen en de complexiteit ervan voorlopig niet zullen afnemen. Dit betekent dat de inzet van outreachende zorg, van onder meer het CVTB, voorlopig gehandhaafd moet worden om in regie te kunnen blijven en veiligheidsrisico's te kunnen voorkomen. Om dit te kunnen bekostigen is het nodig dat vanaf 2023 extra middelen beschikbaar gesteld worden.

WMO Hulp in de huishouden
In 2021 zien we nog steeds een toename van het aantal klanten voor huishoudelijke verzorging. Het aantal klanten is in 2021 toegenomen met 135 klanten. Ook in het 1e kwartaal 2022 stijgt het aantal klanten met 40. We stellen voor de stijging van 175 klanten financieel te vertalen en het budget structureel te verhogen met € 473.000.

Geraamd resultaat na ontwikkelingen
Op deze regel staan de geraamde resultaten na verwerking van de beschreven ontwikkelingen.

Rijksontwikkelingen op basis van maartbrief
In de maartbrief is voor een aantal onderwerpen op hoofdlijnen duidelijkheid gegeven. De financiële consequenties hiervan zijn in de volgende tabel opgenomen. In de meicirculaire verwachten we hierover de definitieve cijfers.

			bedragen x € 1.000	
	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Bijstelling accres	3.280	6.068	6.888	3.198
Winstwaarschuwing Centraal Plan Bureau	-656	-1.213	-1.377	-197
Opschalingskorting	1.558	2.050	2.624	
Herverdeling gemeentefonds	-2.214	-2.214	-2.214	-2.214
Suppletie ingroeitraject	1.599	369	0	0
Inzet aanwezige stelpost	900	900	900	900
Regeerakkoord inkomsten jeugd	-350	-1.600	-1.600	-1.600
Regeerakkoord instellen 4 fondsen	pm	pm	pm	pm
Rijksontwikkelingen uit maartbrief	**4.117**	**4.360**	**5.221**	**87**

Bijstelling accres
In de maartbrief van het kabinet is een eerste beeld gegeven van de financiële gevolgen van maatregelen uit het coalitieakkoord van het kabinet, voor de individuele gemeenten.
Dit is een voorlopige indicatie. Uitwerking zal op basis van de Voorjaarsnota van het kabinet plaatsvinden in de meicirculaire 2022.
Voor Meierijstad betekent dit een extra accres ten opzichte van hetgeen verwerkt is in de meerjarenraming 2023-2026.

Winstwaarschuwing Centraal Plan Bureau
Door het Centraal Plan Bureau is een winstwaarschuwing gemaakt voor de bijstelling van het accres. Dit gaat over de gevolgen van mogelijke onderuitputting van rijksuitgaven, die gekoppeld zijn aan de algemene uitkering.

Opschalingskorting
Gemeenten pleiten al jaren voor het afschaffen van de opschalingskorting. Tot en met 2019 is er structureel € 300 miljoen onttrokken aan de algemene uitkering. Uiteindelijk zal de opschalingskorting € 975 miljoen gaan bedragen in 2026.
Voor 2020, 2021 en 2022 is de oploop van de korting steeds incidenteel teruggedraaid.
In het Regeerakkoord is opgenomen om de oploop (gedeelte boven de € 300 miljoen) ook voor 2023 tot en met 2025 incidenteel te schrappen. Vanaf 2026 wordt de totale korting gehandhaafd op € 975 miljoen. De korting is volledig verwerkt in de meerjarenraming van Meierijstad. Het incidenteel schrappen van de oploop van de korting voor de jaren 2023 tot en met 2025 betekent extra incidentele middelen.

Herverdeling gemeentefonds – suppletie ingroeitraject – inzet aanwezig stelpost
Er komt een herziening van het verdeelstelsel van het gemeentefonds. Het doel van de herziening is een volledige en integrale herijking van het gemeentefonds. Door de herijking van het gemeentefonds krijgen gemeenten te maken met positieve of negatieve herverdeeleffecten.

Het ministerie BZK heeft in 2021 de voorlopige effecten van het nieuwe verdeelstelsel gemeentefonds per gemeente gepubliceerd. De planning is dat de nieuwe verdeling per 1 januari 2023 in gaat. De publicatie van de definitieve resultaten is uiterlijk in de meicirculaire 2022.

De nieuwe verdeling wordt stap voor stap ingevoerd. Er wordt voor gekozen om de herverdeeleffecten te maximeren op € 37,50 per inwoner over een periode van drie jaar. Het eerste jaar (2023) maximaal € 7,50 per inwoner , 2024 € 22,50 per inwoner en voor 2025 € 37,50 per inwoner Voor Meierijstad is het nadelig effect voorlopig berekend op € 27 per inwoner. Rekening houdend met de invoering in stappen betekent dit een nadeel in het eerste jaar van
€ 0,6 miljoen, het tweede jaar € 1,8 miljoen en vanaf het derde jaar € 2,2 miljoen. Dit nadeel werkt vervolgens structureel door. In onze meerjarenbegroting kunnen we de stelpost voor herverdeling gemeentefonds van € 0,9 miljoen structureel inzetten voor gedeeltelijke dekking.

Regeerakkoord inkomsten jeugd
In het regeerakkoord is een korting opgenomen over de toegezegde middelen voor jeugdzorg vanuit het advies van de

Commissie van Wijzen (mei 2021). In dat advies werd er ook rekening mee gehouden dat gemeenten maatregelen treffen voor de hervormingsagenda Jeugd. Voor de jaren vanaf 2023 mochten gemeenten – vooruitlopend op de uitkomsten van de kabinetsformatie – al rekening houden met een extra stelpost van max. 75% van de compensatie. In het coalitieakkoord staat dat – in lijn met de uitspraak van de Commissie van Wijzen – additionele financiering voor jeugdzorg beschikbaar komt. Vanaf 2024 gaat het Rijk, in aanvulling op de huidige hervormingsagenda, extra beleidsmaatregelen in de jeugdzorg nemen. Te denken valt aan (een combinatie van) het normeren van de behandelduur of het introduceren van een eigen bijdrage. Dit betekent dat gemeenten minder gecompenseerd krijgen dan waarvan in het rapport van de Commissie van Wijzen is uitgegaan. Voor Meierijstad betekent dit in 2024 € 350.000 minder inkomsten en vanaf 2025 € 1.600.000 minder inkomsten. Er is besloten om deze korting niet meer toe te passen, zie onder regel Schrappen korting jeugdzorg.

Regeerakkoord – Instellen 4 fondsen
In het regeerakkoord is melding gemaakt van het instellen van een nationaal groeifonds, klimaatfonds, stikstoffonds en woningbouw/volkshuisvestingsfonds. Deze fondsen worden gefinancierd door een uitname uit het gemeentefonds. Als gemeenten kosten maken voor deze onderwerpen kunnen zij een specifieke uitkering hiervoor aanvragen.
Het risico bestaat dat de verlaging van de algemene uitkering voor onze gemeente groter is dan inkomsten die we gaan krijgen uit een specifieke uitkering. Meer duidelijkheid over de uitname uit het gemeentefonds verwachten we in de meicirculaire 2022. Dit risico is niet financieel vertaald, maar als p.m. opgenomen. Het risico is onder andere afhankelijk van keuzes te maken door lokaal beleid.

Technische uitgangspunten programmabegroting 2023

Voor het samenstellen van de programmabegroting 2023 en de meerjarenraming 2024-2026 stellen we voor de uitgangspunten te volgen die zijn opgenomen in bijlage 1.